

Expresia poetica a lui Ioan Dorel Todea se înscrie într-o filiaţie a marilor poeţi români. Ioan Dorel Todea ne oferă un volum de poezii extrase din existenţa şi viaţa sa pe care o transfigurează în diverse forme ce combină fapte şi gânduri transpuse într-un registru liric şi cuvinte simple. Noua ediţie a acestei lucrări este bilingvă: română-franceză. In pofida dificultăţii ce o reprezintă orice traducere într-o altă limbă, textele se deschid unui public francofon. Aceasta carte se impune deasemeni printr-o foarte frumoasă ilustrare a pictorului Daniel Romeo Todea care sublimează textul prin forme şi culori în relaţie cu muzica cuvintelor. “Prin Ruga de veci, autorul îşi deconspiră gândurile tainice, lupta fiinţei pentru descătuşarea de orice forme ale prozaicului condiţiei umane. Cufundată într-o stare de profundă meditaţie, conştiinţa poetică se atomizează în voci multiple, surprinse în ipostazele unor căutători ai acelor formule existenţiale care să le permită cunoaşterea experienţei superioare. Prin proiecţia spaţiului liricităţii spre profunzimile misterului creat de Transcendenţă, poezia lui Dorel Todea se apropie de retorica „poetului luminii”. Perspectiva expresionistă a viziunii sale izvorăşte dintr-o fiinţă dornică de a se contopi cu răspunsurile la marile şi gravele interogaţii ale omenirii. Pentru a desluşi aceste întrebări, autorul recurge la numeroase atitudini, pornind de la sinceritate şi ajungând până la iconoclastism, în faţa destinului propriu. În acest plan al căutărilor, Binele şi Răul fac parte din sfera cunoaşterii pe care conştiinţa poetică o supune reflecţiei. Cele două sensibilităţi apar atât în aventura spirituală a lui, cât şi în comportamentul, de multe ori nestatornic şi duplicitar, al ei. Asemenea lui Blaga, Dorel Todea se raportează la spaţiul cunoaşterii prin filtrul Erosului. De aceea, iubirea, în multiplele ei ipostaze, este omniprezentă în universul liric al Rugii de veci, dominat de o conştiinţă profundă, reflexivă şi analitică, care meditează asupra posibilelor forme de desăvârşire prin comuniunea spiritelor.

Într-un mod polifonic, volumul de poezii Ruga de veci redă vibraţiile unei conştiinţe lucide şi, în acelaşi timp, visătoare, încadrate într-o mundaneitate incapabilă de a asigura desăvârşirea fiinţei. Fiind un spirit superior, vocea poetului realizează faptul că, dincolo de timpul individual, se ascunde timpul universal, în spaţiul căruia se află perfecţiunea definită prin omniprezenţa afectivităţii şi prin comuniunea celestului cu telluricul, a individualului cu „celălalt”. Izvorâtă dintr-o conştiinţă profund reflexivă, în poezia lui Dorel Todea se oglindeşte fiinţa dornică de a ajunge în spaţiul trărilor fundamentale transfigurate şi purificate. Printr-un discurs modern, valorificând şi specia pantumului utilizată de Baudelaire şi de Cincinat Pavelescu, autorul observă zonele abisale ale trăirilor unde este aprinsă flacăra dorului împlinirii prin cunoaşterea esenţelor vieţii. Eul volumului este ipostaziat undeva între imprevizibilitate şi lizibilitate, între contingent şi transcendent, între realitate şi iluzie. Ideea este în ce măsură fiinţa va reuşi să se descătuşeze de această limită a condiţiei umane”.

Prof.dr.Gheorghe Andraşciuc

„Nivelul la care scrie domnul Todea este nivelul unui poet cu o voce particulară, singulară. Nu poţi să faci nicio comparaţie cu nici un alt poet, desigur domnul Todea are afinităţile lui, fară doar şi poate, însă descoperim un surprinzator poet care şi-a creat propriul lui univers liric din care pur si simplu nu mai poţi să-l scoţi şi din care bănuiesc că nu mai vrea el să iasă afară. Este un volum surprinzator de bine scris, gradual; am putea chiar să-l asemănăm cu o piesa de teatru . Nimic nu este artificial în acest volum de poezie şi sunt mai mult ca sigur că, domnul Todea ne va mai pregati nişte surprize în următoarele sale volume de poezie.”

Gabriel Cojocaru, directorul Editurii GRINTA din Cluj Napoca

“Într-un perfect acord cu muzicalitatea cuvântului, scriitorul Ioan Dorel Todea editează, la editura Grinta (Cluj-Napoca), volumul de versuri “Ruga de veci”. Fără a apela la ameţitoarele curente poetice actuale, Ioan Dorel Todea reuşeşte să impună o plajă semantică liniştitoare, calmă. Cuvintele versurilor par a veni cuminţi din neant, fără fastul şi zorzoanele, scrâşnetul şi huruitul întâlnite în mai toate scrierile de astăzi. Un sentiment de pace învăluie întregul volum (inspirat ilustrat de către Daniel Romeo Todea). “Ruga de veci” mi se pare unul dintre cele mai bine realizate volume de poezie din acest an. Să sperăm că va avea o mediatizare pe măsură”.

Ştefan Doru DĂNCUŞ

„Munca traducătorului nu poate fi decât modestă; ea nu are alt scop decât acela de a permite accesul la cuvinte, şi dincolo de cuvinte, la sentimente şi la cultura autorului; înseamnă a permite accesul la texte de natura poetică unor persoane care altfel nu l-ar putea avea din cauza barierei necunoaşterii limbii în care aceste texte au fost compuse. Traducerea, deschide, dând acces la texte într-o limbă descifrabilă prin lectură, dă posibilitatea unei lecturi interpretative care pune în forma şi organizează cuvintele altfel.

Lectura poemului „Rugăciune de veci” introduce mai degrabă la o reflecţie asupra propriei

noastre existenţe decât asupra existenţei autorului. Este un mesaj care ne emoţionează şi care deschide evocări la infinit.

Traducerea trebuie să caute, dincolo de cuvinte, ceea ce autorul a vrut să spună într-un text - text care se prezintă ca un tot. Autorul nu poate decât să spere că ceea ce a scris va permite lectorului său accesul la ceea ce a fost trăit , resimţit şi exprimat păstrând în acelaşi timp misterul originii. Poetul se lasă în soarta lectorilor pentru ca să se desăvârşească într-o perspectivă de lunga durată textul pe care l-a scris. Semnificaţia pe care o dă cuvintelor este conţinută total în cee ce a scris. Tot ce este trăit poate deveni poem şi textele lui Ioan Dorel Todea arată acest lucru. Sunt în acelaşi timp amintiri dar şi o prezenţă, puse aici înaintea ochilor noştri de cititori; la îndemana sentimentelor fiecăruia. Traducerea nu este defapt decât o manieră printre multe altele de a rescrie textul plecând de la resimţirile traducătorului.

Prin aceasta traducere am vrut să spunem în cuvintele limbii franceze ceea ce am resimţit citind poemele în limba română. Am dorit să traducem texte care sunt produsul unei inspiratii, am încercat o traducere într-o limbă care este cea a poeţilor: limba universală a poeţilor”.

Gafia Galay şi Jean-Louis Chancerel - Lausanne, Elveţia